

Abstract.

Gridin O.V., Myrnyi E.V. Prerequisites for ensuring the economic efficiency of milk production and its products in Ukraine.

The results of the study show that ensuring food security of Ukraine, solving its socio-economic problems requires joint efforts in the implementation of coordinated steps of state institutions, economic entities and financial institutions aimed at implementing the strategy of forming a modern dairy market using world experience, and with compulsory consideration of domestic realities. The article identifies problems that hinder the development of the dairy sector of the country's economy and reduce production efficiency. It is revealed that the economic efficiency of milk production is characterized by a close relationship with the efficiency of its processing. It has been established that the current dairy farming industry is not using its current potential and is not in a position to fulfill its task at the moment – to provide the population with adequate quality milk and in sufficient quantity and range. It is substantiated that the achievement of high milk productivity of cows is possible only if the creation of a solid feed base, providing animals with all nutrients and biologically active substances in accordance with the standards of feeding dairy cattle. It is established that only through joint efforts of milk producers and processors can the conditions for successful development of the dairy industry be created.

Keywords: *economic efficiency, dairy industry, dairy sector, milk production, dairy production.*

УДК 336.76:336.027

СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ІНСТИТУТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ ФОНДОВОГО РИНКУ

**НІМКОВИЧ А.І., ВИКЛАДАЧ, ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стрімкий розвиток світової економіки на початку третього тисячоліття характеризується усвідомленням держав у необхідності стратегічного забезпечення як системного засобу розвитку та довгострокового стабільного функціонування економіки. Динамічність розвитку фінансових ринків вимагає від керівництва на всіх рівнях управлінської вертикалі суттєвих змін в підходах до планування власної діяльності та роботи відповідних структурних підрозділів. Інтегруючись в європейський і світовий економічний простір, Україна повинна брати

до уваги і досліджувати напрацювання інших країн зі стратегічного забезпечення стосовно фондового ринку та інститутів його інфраструктури. Безумовно, таке врахування не передбачає сліпого копіювання зарубіжного досвіду, однак може надати допомогу в розробці національної стратегії забезпечення розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у наукові дослідження стратегічного забезпечення та інфраструктури ринку цінних паперів здійснили такі науковці як Д. Лакер, Н. Внукова, П. Друкер, О. Іваницька, Г. Ліделл, З. Шершньова, Н. Шелудько [1-13] та інші. Водночас сутність стратегічного забезпечення та його роль у розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку є не повною мірою дослідженими потребують подальших наукових розвідок.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у виявленні та дослідженні сутності стратегічного забезпечення та його ролі у розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Орієнтація на забезпечення довгострокової конкуренції фондового ринку в умовах сьогодення обґрунтовує використання стратегічного забезпечення як перспективної новації. Чинником економічного зростання дедалі частіше вчені визнають окреслення чітких стратегічних цілей, здатності та можливості перетворювати їх у короткострокові завдання. «Той, хто сьогодні працює над проблемами завтрашнього дня і таким чином готує себе і свою організацію до нових завдань, в недалекому майбутньому займе лідируючі позиції. Той же, хто відкладає їх вирішення на потім, залишиться позаду і, можливо, ніколи не зможе надолужити згаяне» [4, с. 1]. П. Друкер акцентує увагу на саме на результативності управлінських дій та їх ефективності. Стратегічне планування розвитку інституцій інфраструктури фондового ринку є нагальним завданням сьогодення.

Широко застосовуване в економіці сьогодні, саме слово «стратегія» походить від давньогрецького *στρατηγία* – «мистецтво воювати» та являє собою загальний план недеталізованих дій на довгостроковий період. В армії стратегія часто використовувалася як відповідна позиція щодо зайнятих ворогом положень та маневрування військ. У цьому сенсі стратегія означає розгортання військ. Після того, як положення було зайняте, увага зосереджувалася на тактиці. Пізніше діловий світ перейняв цей термін з військової концепції.

У сфері економіки цей термін вперше використаний А. Чендлером – молодшим у 1962 році, який розглядав «стратегію» в аспекті визначення основних довгострокових цілей підприємства, адаптації комплексу дій та розміщення ресурсів, необхідних для досягнення цілей [9]. Пізніше термін «стратегія» в контексті розвитку підприємства був детально вивчений американським економістом І. Ансоффом. У книзі «Корпоративна стратегія» (1965 р.) він описав процес стратегічної поведінки підприємства. У поняття «стратегія» вкладався набір правил для прийняття рішень, якими підприємство керується в своїй діяльності» [2].

У. Глюк визначив термін «стратегія» як уніфікований, інтегрований і зрозумілий план, розроблений таким чином, щоб бути впевненим у досягненні цілей підприємства [3]. Згідно такої концепції, стратегія пов'язана зі стратегічним плануванням, змістом якого є визначення цілей та розробка стратегічного плану їхнього досягнення. Аналізуючи дане визначення, слід зазначити, що стратегія має не тільки забезпечувати впевненість у досягненні цілей, а й забезпечувати безпосередню їх реалізацію.

Генрі Мінцберг, досліджуючи стратегічну поведінку, прийшов до висновку, що «стратегія є не тільки план, а комплекс рішень та дій». Він стверджує, що стратегія є не стільки результатом планування, скільки результатом усвідомлення стратегічних рішень у процесі поточної діяльності. Стратегія, за Г. Мінцбергом, Б. Альстрендом, Дж. Лемпелом скоріше «з'являється» через своєрідну організаційну дифузію, а не реалізується групою стратегів, які можуть передбачити майбутнє. «Стратегія – це не послідовність виконання запланованого, а прямо протилежне цьому, це стартова точка» [8].

У 60-х роках у цій сфері науки та практики почали формуватися дві школи: школа дизайну та школа планування, та пізніше, у 80-ті роки, набуває розвитку школа позиціонування. Представники цих шкіл розглядали теоретичні засади формування стратегії.

Школа дизайну, зокрема А. Чендлер розглядав «стратегію» в аспекті визначення основних довгострокових цілей, адаптації курсів дій та розміщення ресурсів, необхідних для їх досягнення. Іншим представником школи був К. Ендрюс, який сформулював визначення стратегії як ідеальної аналітичної мети, для досягнення якої здійснюється ідентифікація її складових: ринкових можливостей, загальної концепції та ресурсів, власних цінностей та прагнень [9, с. 18].

Представники школи планування розглядали стратегію як результат підконтрольного, усвідомленого процесу формального планування, розбитого на окремі кроки, схематично зображеного у вигляді контрольних таблиць, які підтримуються певними методами. І. Ансофф, Дж. Штейнер, П. Вак, М. Гулд, Р. Саймонс вважали, що в основі планування лежить припущення: «хоч ми не можемо передбачити майбутнє, але можемо розглянути різні варіанти його розвитку» [2, 10, 13].

Школа позиціонування представлена М. Портером, Б. Хендерсоном, С. Шоффлером та Д. Міллером. В розумінні економістів стратегія являє собою створення завдяки різноманітним діям унікальної і ціннісної позиції і в рамках цього підходу було запропоновано значну кількість теорій стратегії розвитку [2, 10, 13].

З нашої точки зору, економічна стратегія – це концепція організації на певну стратегічну перспективу, що представлена у вигляді довгострокової програми дій, направлених на реалізацію цієї концепції та забезпечення організації конкурентні переваги в досягненні цілей (рис. 1).

Визначення цілі розвитку залежить в першу чергу від бачення керівників концептуальних змін в майбутньому, ринкової кон'юнктури, подальшого напрямку розвитку економіки.

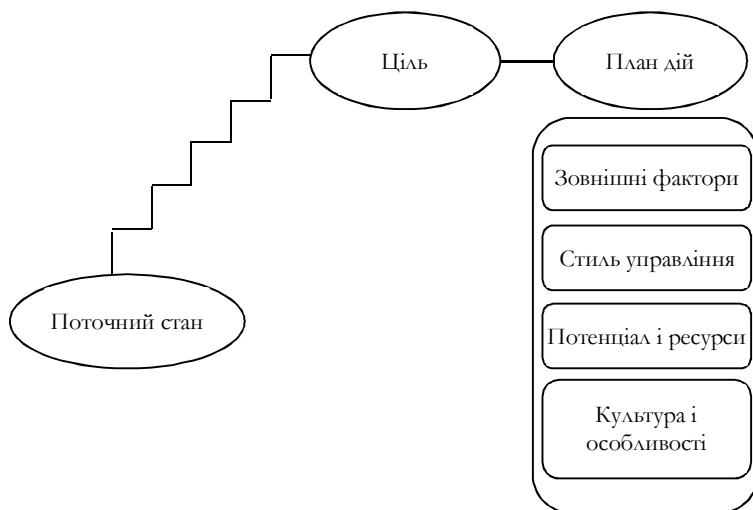

Рис. 1. Змістовий поліморфізм стратегії

Джерело: розробка автора.

Стратегія формується на основі трьох складників. Перше – цілі, другий – тактика, тобто шлях, яким чином цілі досягатимуть. Третій – покрокові дії, які необхідно виконувати протягом певного періоду, щоб досягнути зазначених цілей. Враховуючи різні дефініції, вважаємо що стратегія розвитку є ніщо інше, як довгостроковий план діяльності, розроблений на основі можливостей, що базуються на внутрішніх нормах культури та дисципліни, урахуванні умов зовнішнього середовища для досягнення визначених цілей якісно нового стану.

У сучасний період в Україні відбувається розвиток ринкового середовища, що викликає значні соціально-економічні трансформації, пов'язані зі перебудовою та переосмисленням відносин між їх суб'єктами. В цілому, інфраструктура – це сукупність елементів, що забезпечують безперебійне функціонування об'єктів і суб'єктів певної відносно самостійної автономної системи і оптимізують їх взаємодію. Щодо інфраструктури фондового ринку, то саме вона є дзеркалом відображення розвитку фондового ринку країни. Елементи фінансової інфраструктури розкривають сутність функціонування ринку цінних паперів та невід'ємно пов'язані з ним. Дана залежність є цілісною, взаємодоповнюючою та взаємозамінною.

Визначення концепції стратегічного забезпечення розвитку інституцій інфраструктури фондового ринку передбачає формування системи управління певного (стратегічного) типу з визначення мети як відправної точки стратегічних дій. Стратегічне забезпечення – процес, за допомогою якого здійснюється довгострокове керування, визначаються специфічні цілі діяльності, розробляються стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі релевантні (найістотніші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечується виконання розроблених відповідних планів, які постійно розвиваються і змінюються.

Така орієнтація на визначення, обґрунтування та реалізацію довгострокових цілей з розробкою відповідних стратегій дозволяє стверджувати, що стратегічне забезпечення є однією з форм реалізації цільового підходу.

Стратегічне забезпечення розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку потребує державної регуляторної політики щодо фінансового сектору України з метою формування ключових стратегічних напрямків розвитку на найближчі 5-10 років.

Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року визначає пріоритети розвитку фінансової системи України та

запровадження механізмів координації регуляторів фінансового сектору, уряду, державних органів та професійних учасників ринку для досягнення кінцевих цілей розвитку фінансового сектору.

Стратегія визначає п'ять стратегічних напрямів: фінансова стабільність, макроекономічний розвиток, фінансова інклюзія, розвиток фінансових ринків та інноваційний розвиток. Кожен напрямок має свої стратегічні цілі та індикатори виконання.

Розглянемо кожен з цих напрямків та конкретні цілі, в рамках кожного, які стосуються стратегічного забезпечення інститутів інфраструктури фондового ринку України. Стратегічний напрям 1 – фінансова стабільність передбачає такі завдання: ефективне регулювання та нагляд, прозорість фінансового сектору, стійкість фінансового сектору до викликів та якісне корпоративне управління та управління ризиками в фінансовому секторі. В рамках стратегічного напрямку 1 із стратегічним забезпеченням інститутів інфраструктури фондового ринку України пов'язано:

- удосконалення моделі регулювання фінансового сектору та підвищення інституційної спроможності регуляторів;
- удосконалення заходів регулювання та нагляду за операціями фінансових установ з пов'язаними особами;
- підвищення прозорості клієнтів фінансового сектору.

Стратегічний напрям 2 направлений на макроекономічний розвиток в Україні, а саме: забезпечення макроекономічної стабільності, розвиток небанківського фінансування, захист прав кредиторів та інвесторів та створення умов для залучення довгострокових ресурсів в економіку. Постають завдання, направлені на:

- збільшення інвестицій в об'єкти інфраструктури;
- удосконалення законодавства та нормативно-правового захисту прав кредиторів та інвесторів;
- установлення альтернативних способів урегулювання спорів;
- запровадження компенсаційних схем захисту інвесторів на фондовому ринку.

Розвиток фінансових ринків стратегічним напрямом 3 передбачає фінансову інклюзію, а саме: підвищення доступності та рівня користування фінансовими послугами та захист прав споживачів фінансових послуг. Стратегічне забезпечення в цьому напрямку щодо фондового ринку передбачає:

- створення необхідної для користування фінансовими послугами інфраструктури у віддалених територіях;
- створення незалежного механізму вирішення спорів.

Натомість, стратегічний напрям 4, який стосується розвитку фінансових ринків України передбачає такі завдання: розвиток ринків небанківських фінансових послуг, ефективна інфраструктура ринків капіталу, створення ліквідних ринків фінансових інструментів та механізмів/інструментів зниження ризиків здійснення фінансових операцій, інтеграція фінансових інструментів у гривні в глобальні фінансові ринки.

Інноваційний розвиток проявляється у стратегічному напрямку 5. До нього в рамках Стратегії відносять розвиток відкритої архітектури фінансового ринку та платформ регуляторів, розвиток ринку FinTech та цифрових технологій, розвиток регуляторних та наглядових технологій (SupTech&RegTech) та розвиток цифрової економіки. В рамках напрямку інноваційного розвитку фондового ринку стосуються такі завдання:

- розроблення стратегії розвитку FinTech в Україні;
- запровадження регулювання обігу та використання криптоактивів;
- діджиталізація реєстрів, у тому числі створення реєстру страхових посередників [11].

Реалізація Стратегії здійснюватиметься шляхом виконання окремих заходів (проектів), передбачених дорожньою картою Стратегії, відповідно до принципів проектного менеджменту. З метою координації та моніторингу виконання заходів передбачено тісну взаємодію керівників регуляторів, Міністерства фінансів, НКЦПФР, професійних об'єднань учасників ринку.

Аналіз сутності стратегічного забезпечення та його ролі у розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку передбачає ретельне дослідження теоретичних основ останнього. Розвиток сучасних економічних систем часто залежить від розвитку інфраструктури, яка забезпечує ефективність функціонування всіх структурних елементів економіки та їх загальної взаємодії. Саме узгодженість та гармонійність розвитку усіх елементів інфраструктури, формує ступінь інвестиційної привабливості та здатності максимальної реалізації інвестиційних інтересів учасників угод з купівлі-продажу цінних паперів.

Оптимальні показники інфраструктури засновані на обсягу економії на витратах, яку вона створює: кількість об'єктів інфраструктури зростатиме до тих пір, поки економічно вигідно буде здійснювати витрати на утворення інфраструктури, фінансового забезпечення її функціонування та координації її роботи у порівнянні з витратами, пов'язаними з укладанням ринкових операцій.

Висновки. Отже, формування системи стратегічного забезпечення розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку передбачає націленість на її прозорість, упорядкування проведення реєстраційної і депозитарної діяльності, а також зменшення транзакційних витрат. Це може бути досягнуто завдяки формуванню раціонального складу інфраструктури ринку та вибору ефективної моделі її побудови.

Стратегічне забезпечення у сучасних умовах трансформується з допоміжної та необов'язкової складової формування фінансової політики у першочергову та невід'ємну основу довгострокового та стабільного розвитку інфраструктури фондового ринку.

Література.

1. **Аажер Д.** Стратегическое рыночное управление. СПб.: Питер, 2002. 544 с.
2. **Анттила Ю.** Кризисы предприятий: угрозы и новые возможности для менеджмента качества. *Стандарты и качество*. 2010. № 3. С. 50-53.
3. **Глюк В.** Теория принятия решений. СПб.: Питер. 1995. 81 с.
4. **Друкер П.Ф.** Задачи менеджмента в XXI веке. М.: Вильямс, 2004. 272 с.
5. **Іваницька О.М.** Державне регулювання розвитку фінансової інфраструктури. К.: Видавництво НАДУ, 2005. 276 с.
6. **Іваницька О.М.** Концептуальний підхід щодо регулювання розвитку фінансової інфраструктури в Україні. *Державне управління: теорія і практика*. 2006. № 1. URL : <http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/08-IVANISKA.pdf>.
7. **Лиддел Г., Генри Б.** Стратегия непрямых действий. М.: Эксмо, 2008. 464 с.
8. **Минцберг Г., Альстренд Б., Лемпел Дж.** Школы стратегий. СПб.: Питер, 2000. 256 с.
9. **Наливайко А.** Теорія стратегій підприємства. Сучасний стан та перспективи розвитку. К.: КНЕУ, 2001. 227 с.
10. **Немцев В.** Риск-менеджмент инновационного предприятия: современная парадигма. *Проблемы теории и практики управления*. 2011. № 8. С. 43-48.
11. Офіційний сайт Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/about/refactoring/develop-strategy>.
12. **Шершньова З.Є.** Стратегічне управління. К.: КНЕУ, 2004. 699 с.
13. **Mintzberg H., Quinn J., Sumantra Gh.** The strategy process. New York: Prentice Hall, 1998. 272 p.

References.

1. **Aaker D.** (2002). *Strategicheskoye rynochnoye upravleniye* [Strategic market management]. Saint Petersburg: Piter, p. 554 [in Russian].
2. **Anttila Yu.** (2010). Krizisy predpriyatiy: ugrozy i novyye vozmozhnosti dlya menedzhmenta kachestva [Enterprise crises: threats and new opportunities for quality management]. *Standarty i kachestvo – Standards and quality*, no. 3, pp. 50-53 [in Russian].
3. **Gluck V.** (1995). *Teoriya prinyatiya resheniy* [Theory of decision making]. Saint Petersburg: Piter, p. 81 [in Russian].
4. **Drucker P.F.** (2004). *Zadachi menedzhmenta v XXI veke* [Management Tasks in the 21st Century]. Moscow: Vil'yams, p. 272 [in Russian].
5. **Ivanitskaya O.M.** (2005). *Derzhavne rehulyuvannya rozvytku finansovoyi infrastruktury* [State regulation of financial infrastructure development]. Kyiv: Vydavnytstvo NADU, p. 276 [in Ukrainian].
6. **Ivanitskaya O.M.** (2006). Kontseptual'nyy pidkhid shchodo rehulyuvannya rozvytku finansovoyi infrastruktury v Ukrayini [Conceptual approach to regulating the development of financial infrastructure in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: teoriya i praktyka – Public administration: theory and practice*, no. 1. Retrieved from: <http://academy.gov.ua/ej/ej3/txts/SOCIALNA/08-IVANICKA.pdf> [in Ukrainian].
7. **Liddell G., & Henry B.** (2008). *Strategiya nepryamykh deystviy* [Strategy of indirect actions]. Moscow: Eksmo, p. 446 [in Russian].
8. **Mintzberg G., Alstrend B., & Lempel J.** (2000). *Shkoly strategiy* [School of Strategy]. Saint Petersburg: Piter, p. 256 [in Russian].
9. **Nalyvayko A.** (2001). *Teoriya stratebiiy pidpryyemstva. Suchasnyy stan ta perspektivy rozvytku* [The theory of enterprise strategies. The current state and prospects of development]. Kyiv: KNEU, p. 227 [in Ukrainian].
10. **Nemtsev V.** (2011). Risk-menedzhment innovatsionnogo predpriyatiya: sovremennaya paradigma [Risk management of an innovative enterprise: a modern paradigm]. *Problemy teorii i praktiki upravleniya – Problems of management theory and practice*, no. 8, pp. 43-48 [in Russian].
11. Ofitsiyny sayt Natsional'noho banku Ukrayiny [Official site of the National Bank of Ukraine]. bank.gov.ua. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/about/refactoring/develop-strategy> [in Ukrainian].
12. **Shershnev Z.E.** (2004). *Stratebichne upravlinnya* [Strategic management]. Kyiv: KNEU, p. 699 [in Ukrainian].
13. **Mintzberg H., Quinn J., & Sumantra Gh.** (1998). The strategy process. New York: Prentice Hall. p. 272 [in English].

Анотація.

Німкович А.І. Сутність стратегічного забезпечення та його роль у розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку.

Мета дослідження полягає у виявленні та дослідженні сутності стратегічного забезпечення та його ролі у розвитку інститутів інфраструктури фондового ринку.

У статті досліджено теоретичні основи стратегії та стратегічного забезпечення через призму, починаючи від військового поняття і завершуючи науковою думкою XX-XXI століть. В умовах значних соціально-економічних трансформацій наголошується на важливості ролі інфраструктури фондового ринку, як відображення розвитку фондового ринку країни. В цьому контексті обґрунтовано реалізацію довгострокових цілей інфраструктури через стратегічне забезпечення та розробку відповідних стратегій. Розглянуто Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року і проаналізовані пріоритети розвитку фондового ринку України.

Ключові слова: *стратегічне забезпечення, стратегія, інфраструктура, інститути інфраструктури, фондовий ринок.*

Аннотация.

Нимкович А.И. Сущность стратегического обеспечения и его роль в развитии институтов инфраструктуры фондового рынка.

Цель исследования состоит в выявлении и исследовании сущности стратегического обеспечения и его роли в развитии институтов инфраструктуры фондового рынка.

В статье исследованы теоретические основы стратегии и стратегического обеспечения, начиная от военного понятия и завершая научной мыслью XX-XXI столетий. В условиях значительных социально-экономических трансформаций сделано акцент на важности роли инфраструктуры фондового рынка, как отображения развития фондового рынка страны. В этом контексте обоснована реализация долгосрочных целей инфраструктуры через стратегическое обеспечение и разработку соответствующих стратегий. Рассмотрена Стратегия развития финансового сектора Украины до 2025 года и проанализированы приоритеты развития фондового рынка Украины.

Ключевые слова: *стратегическое обеспечение, стратегия, инфраструктура, институты инфраструктуры, фондовый рынок.*

Abstract.

Nimkovych A.I. The essence of strategic support and its role in the development of the stock market infrastructure institutions.

The purpose of the study is to identify and study the essence of strategic support and its role in the development of stock market infrastructure institutions.

The article explores the theoretical foundations of strategy and strategic support from the military concept to the scientific thought of the XX-XXI centuries. In the context of major socio-economic transformations, the importance of the role of stock market infrastructure is emphasized as a reflection of the development of the stock market of the country. In this context, the author justifies the realization of the long-term goals of the infrastructure through strategic support and development of appropriate strategies. The Strategy of development of the financial sector of Ukraine till 2025 is considered and the priorities of development of the stock market of Ukraine are analyzed.

Key words: *strategic support, strategy, infrastructure, institutions of infrastructure, stock market, securities market.*